

El paradís és bava

Vicenç Llorca amb *L'últim nord* reivindica el fet de la paternitat com un referent per a la vida i per a la literatura.

L'ÚLTIM NORD

VICENÇ LLORCA

PREMI POESIA VICENT ANDRÉS ESTELLÉS.

AJUNTAMENT DE BURJASSOT

COL·LECCIÓ «POESIA», 77

---

72 PÀGINES / 978-84-9824-274-4 / 13,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

El temps passa. I cada circumstància de la vida té el seu moment. Per exemple, la paternitat / maternitat. Ara bé, no sempre totes les circumstàncies es reflecteixen per igual en la poesia. Per seguir amb el nostre cas, la repercussió d'aquest fet és més bé escassa quan arriba el moment dintre de l'anomenada Generació del 70, però ha tingut –i té– molta repercussió en els autors posteriors (aquells que van començar a publicar en els huitanta i noranta). Tant, que no podem parlar de casualitat. Des d'Antoni Ferrer –que s'hi incorpora tardanament, a això de la paternitat– a Lluís Roda o Jaume Subirana, Jordi Llavina... Són autors ben diversos que reivindiquen aquesta relació tan especial.

En aquest llibre, Vicenç Llorca s'afegeix a la nòmina tot renovant els vots en l'esperança i en la literatura gràcies a la paternitat. I és aquesta la novetat més important en el seu món poètic, que semblava haver-se estancat i que ja cercava camins enfora per seguir amb l'escriptura, com el seu *Ciutat del vers*, on es reflecteix en diverses ciutats.

Perquè en *L'últim nord* trobem, formalment, el mateix Llorca de sempre: correctíssim i pulcre. Potser fins i tot en

excés, en tractar el tema que tracta, el de la infantesa, el dels plors i les baves; però també el del futur, el d'un nou sentit a la vida. Perquè ja és

això, el centre de gravetat del llibre: l'autor hi repassa moltes de les imatges tradicionals sobre la vida –l'aigua, el riu, el camí, el nord, el rellotge, el temps, les estacions...– per a rellegir-les des de la nova perspectiva que li provoca el fill. Imatges, com ja he comentat, potser massa correctes i tot, amb l'única excepció de la que presta el títol a aquesta ressenya.

El paradís, doncs, és dintre de casa, senzill i també protector contra la realitat: «Silenci, vine a mi / com una mà d'amor / [...] / Fora hi ha el gran soroll: / màquines expectants, / alarmes que es diparen, / el pas perdut d'estrella...» Així, doncs, és la lectura d'aquest nou amor la «que torna altra volta a aixecar l'onada». I a regalar-nos versos i literatura.

□ Josep Lluís Roig

I l'amor habità en mi...

Juli Capilla (València, 1970) ens proporciona un autèntic *tour de force* amb l'amor com a tema i com a vivència des de les pàgines d'*Aimia*. Quan sembla que sobre aquest tema, la poesia ja ha dit tot el que podia, Juli Capilla recupera la grandesa de la poesia per a ressuscitar un cop més l'amor en els poemes.

AIMIA

JULI CAPILLA

PREMI TARDOR DE POESIA, 2007

COL·LECCIÓ «L'AIGUADER», 22

72 PÀGINES / 978-84-8018-311-6 / 10 EUROS

EDITORIAL AGUA CLARA, ALACANT, 2008

Capaç de fondre vuit segles de tradició amorosa en una estimada del segle XXI. Que no és poca cosa, doncs, reeixir-hi amb èxit d'una empresa com aquesta tot proporcionant-li un alè vívid, nou i en-sems empeltat d'una força interior potentíssima. Tradició llegida i passió viscuda: aquests semblen els ingredients per a un amor que vessa pulsio eròtica. ¿Aplica al present, al seu present, la tradició literària, o potser redescobreix en la tradició literària allò que proclama la seua vivència? Dificil pregunta per a una resposta tan contundent com *Aimia*. *Aimia* és, doncs, el terme amb què els trobadors designaven llurs estimades. L'*aimia* de Juli Capilla ha inspirat un llibre infreqüent avui i convincent per a principiar amb bon peu, un peu secular i recent, la literatura catalana d'aquest segle. Amb força desacostumada, Juli Capilla esdevé un escriptor que sense haver

caigut en les temptacions de publicar massa aviat, quan la joventut no és massa bona consellera, es complau a oferir una literatura tan vigorosa com personal i ancorada en la millor tradició dels clàssics. Aparentment, qui no podria escriure sobre l'amor? En efecte, junt amb la vida i la mort, forma el trípod sobre el qual crema la poesia des de fa mil·lenis. I, no obstant, Juli Capilla reprèn el camí de sirga junt amb els clàssics –vius i morts– per a oferir-nos un magnífic llibre sobre l'amor. Un amor concret, tangible, sòlid. Fet de presències i d'absències. I també de totes les sensacions que s'hi associen, tots els conflictes i debats –morals, ètics, personals tan grats a March– que a la seua redor floreixen en la persona de qui estima. Un amor que beu en la millor consuetud ausiasmarquina i en la del burjassotí, que recupera el llenguatge poderós i peculiar d'Antoni Ferrer i la subtilitat íntima de Marc Granell o Salvat-Papasseit mitjançant moltes intertextualitats que s'acoblen admirablement, quasi pur poema a dos veus. No es tracta, però, d'un *revival* d'aquests autors, sinó dels ecos que en la veu personal de Juli Capilla retrobem del bo i millor de la poesia amorosa. Amb una destresa i una passió difícilment rastrejables en els més recents autors catalans contemporanis, Capilla

construeix una proposta sòlida, d'altura, a l'estil de *lo pus extrem amator*, fins i tot amb els decasíl·labs concloents com a colps de pedra sobre el pit. Escrit aquest llibre com a fet d'amor, d'amor a una estimada i d'amor a la literatura, l'obra es divideix en tres parts: *Introductio*, *Climax* i *Post*, amb un epíleg denominat *Vida*. Cap paregut amb una relació amorosa no és casualitat, vaja. Per als qui després de llegir aquesta obra s'hi troben amb ganes d'aprofundir en l'obra d'aquest escriptor, podem recomanar igualment un altre llibre de poesia, el *Llibre dels exilis* (2006) i també una novel·la, *L'home de Melbourne* (2005). Per als qui vulguen conèixer més de prop el món d'aquest escriptor, podeu regalar-vos una visita al seu bloc: <<http://julicapilla.blogspot.com>>.

□ Alexandre Navarro

Ella escribe por los dos

Alberto Silva condensa en *Libro de amor de Murasaki* (Pre-textos) toda su capacidad poética, conocimiento y amor a Japón para traducir y presentarnos poemas tanka de la *Historia de Genji*, novela japonesa de Murasaki Shikibu. Del siglo XI, poco conocida, esta literatura se divulga por medio del *manga* y del *anime*.

**LIBRO DE AMOR DE MURASAKI.
POESÍA DE LA HISTORIA DE GENJI**

MURASAKI SHIKIBU

SELECCIÓ, TRADUCCIÓ I ESTUDIS CRÍTIQS D'ALBERTO SILVA

COL·LECCIÓ «TEXTOS Y PRETEXTOS»

332 PÀGINES / 978-84-8191-887-8 / 20 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Silva contextualiza la bella literatura que contiene el libro, *El cuento de Genji* constituye el punto culminante de los *tsukuri monogatari* (romances cortesanos). Sus poemas, todavía numerosos, se integran con naturalidad en la prosa. Al principio patrimonio oral que circulaba entre mujeres; en los siglos VIII y IX, algunas lo plasman por escrito. ¿Pero cómo? Mujeres nobles y cultivadas pero obligadas a escribir en un alfabeto especial para ellas, pues tenían prohibido el aprendizaje de *kanjis*, ideogramas de origen chino reservados para los hombres. El GM está considerado hoy día como la «cumbre más alta de la literatura japonesa».

Alberto Silva se refiere a una «estética del asombro», de la que nos facilita la siguiente referencia: «en estricta tradición japonesa, el sentimiento de las cosas designaría la presencia de un ataque

de asombro (por decirlo de algún modo) ante la exhibición de tanta vida, combinando la alegría de verlas respirar y el dolor de saberlas feneciendo». Tras su publicación en el XI, la cultura japonesa se basaría en el *aware* (aflicción, indefinible tristeza, sorpresa y deleite, según la concatenada saga de tres traductores al inglés). El protagonismo de la novela aportaría una «moderna» versión (el budismo es moderno) al defender que otoño y primavera resultan seductores. «Somos vida y muerte», recuerda Silva, reseñando a Roland Barthes.

Los versos más sencillos remiten a la trama cortesana más sofisticada, al amor elaborado, a la pasión aceptada y entendida, «gozo en la noche/ profunda al saber/ que la luna desgarrá/ la bruma y alumbrá/ el deseo». Cuanto te ocurre y muda, está en la naturaleza, y allí deja de estar, «¡al que apila/ recuerdos muy antiguos/ en las noches de nieve/ se le suben nostalgias? (como aves,/ dormidas flotan sobre el agua)». Amor no es sentimiento, será lenguaje correctamente expresado, «siendo nada,/ el junco no comprende/ dónde arraiga su tallo,/ por qué se aferra tanto/ al barro». Aunque inste al olvido, «al quemarse en silencio,/ es mejor la luciérnaga/ que el

mejor/ de los cantos de amor/ de los viejos poemas». O insista en su naturaleza mudable, «el viento perturba el/ color del rocío/ pendiente del hilo/ de araña que cuelga/ de un tallo de junco». Nuevo palacio, amor cobrado, primavera en ciernes, «al fin, se funde/ el hielo del estanque:/ en ese espejo centellea/ la imagen de dos seres/ tan únicos y unidos».

Alguna mujer, como Rocujô, piensa Silva, asimilable a la galería de heroínas occidentales que sufren de amantes que no están a su altura, «tu sombra en el agua/ lustral es más dura y/ más cruel es el río/ si el fruto que llega/ es lo que ya ha sido». Y hacia el final, una advertencia, «sonidos de arpa/ me dejas y palabras/ de fidelidad:/ son rasgos de una/ música de lágrimas».

□ Miquel Martínez

Paraules d'amagat

Montserrat Abelló (Tarragona, 1918), va viure exiliada a Londres i a Xile i, des del 1960, resideix a Barcelona. Ha traduït obres d'Iris Murdoch i de G. M. Foster. A Denes ha publicat *L'arrel de l'aigua* (1995), *Obra poètica 1963-2002* (2002) i *Memoria de tu i de mi* (2006). El 1998 li fou concedida la Creu de Sant Jordi.

EL FRED ÍNTIM DEL SILENCI

MONTSERRAT ABELLÓ

COL·LECCIÓ «EDICIONS DE LA GUERRA», 73

56 PÀGINES / 978-84-96545-61-8 / 19 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

El poemari descansa sobre el lema barroc del silenci expressiu, de l'el·lipsi com a recurs i com a posició des de la qual defensar l'arbre fruitós de l'escriptura. Callar és una defensa que implica l'advertència amagada d'una certesa, d'un perill que espera apostat a l'aguait. Es tracta de preservar del mal, d'amagar allò d'innegociable de les urpes «perquè ells ni ningú / no ho puguin veure»; i per això cal estar alerta que el secret no siga desvetllat. Des d'ací, penetrar en la lectura consistirà a descobrir quines són les dimensions significatives d'aquest silenci tan ben amagat. Hi ha una voluntat de fer veure que hi ha algun tabú sobre el qual no es vol parlar i que serà present sense necessitat de ser anomenat; una vegada més un lema auri, com Calderón de la Barca a *Darlo todo y no dar nada*: «y aún no cabe lo que siento / en todo lo que no digo».

El secret, com avança el títol, afecta la persona com una càrrega, un arrossegament feixuc que s'emmarca sota una màscara lítica, un «silenci» «íntim» i «fred»: és a dir, que el lloc on resideix el secret sí que el tenim clar, car és la pròpia persona. Des del primer poema cal actuar amb la prevenció del «desastre», d'enlairar allò d'amagat davant de qui no convé, de qui no ho sabrà apreciar, de qui passa per la vida com un saure que devora allò que troba al seu pas; per això cal estar «alerta a no pronunciar», a no exposar-se innecessàriament als perill de la mirada inquisidora dels altres.

No sols la persona és l'assumpte a capir, també el temps: «aquell estiu» és on li agradaria trobar «el fre íntim / del silenci». També ens obliga aquesta referència tòpica, espacial, a preguntar per una mena d'*ubi sunt*: «on trobar aquells / i aquelles», o les paraules –«aquella única paraula»–, la pau... Clar que, segons què se cerca, on s'escarbota, el temps i l'espai –«les profundes esquerdes / de l'espai i del temps»– han pogut malmetre allò que un dia fóra pur; tanmateix, la recerca no acaba mai i en el poema «la fam» insisteix en l'indefugible vector que apunta cap a una veritat que treu la son, «preludi de pensaments» que no es deixen articular en

paraules i, per tant, rauran enganxats com remordiments, com «ese buitre voraz de ceño corvo / que devora las entrañas fiero», que escrivia Unamuno. I quan aquests maldecaps fugen, sense somnis, sense desigs, «Queda la calma / la placidesa». Tot i això, llevat d'aquests moments de tranquil·litat, el que domina és la insistència en una recerca que no s'avé a fer aflorar allò que nodreix el silenci. D'ací que la idea de «cercle», de tornada al mateix lloc, de «començament i la fi» condueix cap a la malenconia, la penombra, la solitud i la impermeable esfera on s'escuda el dubte, una certesa tan segura com el «procés irreversible, / en què jo ja no seré», i d'ací que en els darrers poemes siga on la mort es fa palesa per entendre què ha estat la vida, què és la vida.

□ Pasqual Mas i Usó

Un orgull personal i col·lectiu

L'editorial Bromera lliura al públic lector un testimoni interessant que pot servir de molt a l'estudiant de Secundària i també a l'universitari. Resultat del treball de Juli Capilla, la poesia d'Estellés ens visita de nou per confirmar el que fa temps que sabem: que el poeta de Burjassot, ell sol, representa la veu d'un temps i d'un país. I per molt anys.

ANTOLOGIA POÈTICA. VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

SELECCIÓ, INTRODUCCIÓ I NOTES DE JULI CAPILLA

COL·LECCIÓ «ELS NOSTRES AUTORS», 55

204 PÀGINES / 978-84-9824-328-4 / 13 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

«Esperem que aquesta antologia contribuirà a fer més entenedora i pròxima l'obra d'un dels poetes més importants de la història de la literatura a casa nostra». Així finalitza l'estudi introductori de Juli Capilla. Un estudi complet i exhaustiu que recorre de manera fidel les línies mestres de la poètica estellesiana, una font inesgotable de versos que, per bé que passen els anys, no ens hem d'acabar mai. Amb aquesta estem parlant d'una dotzena d'antologies que, de la mà d'autors diversos com ara Jaume Pérez Muntaner, Vicent Salvador, Gerard Vergés, Glòria Mas, Lluís Alpera, Àlvar Banyó, Daniel P. Grau, etc., ens han facilitat una selecció de l'obra poètica d'un clàssic de(l) poble: l'immens Vicent Andrés Estellés.

Considerat el millor poeta valencià del segle xx, Estellés va deixar un llegat enorme, aplegat en una quarantena

llarga de llibres. Un llegat que, més enllà de la poesia, abasteix quasibé tots els gèneres de la literatura. La nostra llengua, mimada, allargassada en totes les seues possibilitats de registres i de varietats diverses, se salva del naufragi de la fosca postguerra gràcies, en bona part, a ell. La seua veu arriba a la gent del poble i ultrapassa les barreres dels clàssics, amb qui dialoga constantment, tractant de tu a tu Horaci, Virgili i Ovidi; els seus ulls –les seues ulleres– llegeixen amb interès els poetes castellans del 27 i, com no podia ser d'una altra manera, els poetes catalans del xx: Foix, Espriu, Ferrater... En fi, heus aquí una vegada més, la possibilitat d'enriquir-nos amb la veu que parla a cau d'orella, que assumeix al seu torn la del poble, que canta l'amor i l'erotisme des de la més autèntica i despullada gosadia.

Com totes les antologies, tal com solen matisar els antòlegs, no sempre hi són els que haurien de ser-hi i potser sobren alguns dels poemes que no s'ajusten als criteris establerts. Quins són aquests criteris? Doncs, en primer lloc, destriar una sèrie de textos de tot el gruix de l'obra estellesiana i, amb les paraules de Capilla mateix, «mirar d'abastar totes les maneres de dir del poeta». En segon lloc, sota quatre epígrafs que podem

titllar de temàtics, ordenar aquesta tria i donar-hi un sentit: poesia civil, poesia de la quotidianitat, poesia existencial i poesia imaginativa. Tanmateix, malgrat l'esforç de rigorositat, els versos grimpen desenfadats d'un a altre epígraf, s'escapen i van i vénen d'un tema a altre. Poesia en estat pur al capdavant, ja ho sabíem.

Per acabar, cal insistir en la gran vàlua que mereix un treball introductorí com el que tenim davant, en el sentit que ajuda a entendre una miqueta més el poeta més lloat, més fet a la nostra mesura. Perquè, al cap i a la fi, Estellés no ha de ser mai sobrer. Benvinguda siga, per tant, aquesta nova antologia on Juli Capilla repassa un a un els aspectes més notables que emmarquen Estellés en la nostra història recent. Així, sabem, per exemple, del món editorial, de les revistes i publicacions, dels premis literaris que hi hagué durant els anys de l'anomenada represa literària; també de la temàtica emprada per l'autor, la llengua i l'estil poètic, dels treballs que se n'han fet, etc. Dades biobibliogràfiques tanquen aquestes notes inicials. La resta, un plaer per als sentits. Com sempre.

□ *Begonya Mezquita*

P

La bella assumpció de la realitat

L'expressió fluïda d'una veu madurada, reconciliada amb la vida, però en cap cas conformada ni encarcerada. Daniel Nomen ofereix una càlida visió dels entorns, també el suc de sentit que se'n pot extreure, amb senzillesa, amb claredat i amb alegria d'actuar.

INSTRUCCIONS PER USAR LA REALITAT

DANIEL NOMEN I RECIO

XXV PREMI MANUEL RODRÍGUEZ MARTÍNEZ

COL·LECCIÓ «POESIA EDICIONS DE LA GUERRA», 72

64 PÀGINES / 978-84-96545-60-1 / 9 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

La lectura d'aquest llibre de Daniel Nomen (Barcelona, 1957) produeix un plaer agradable. Nomen ha publicat huit llibres de poemes abans d'aquestes *Instruccions per usar la realitat*, de manera que l'autor fa compatible la seua feina de docent en un institut de Badalona, amb un seriós compromís amb la literatura. Malgrat el títol del poemari, Nomen fuig de posats doctes i no pretén comminar els lectors a actuar a la seua manera, si de cas seduir-los. Demuestra ser un observador atent i fidel al glatir humà, a les febleses i poquedat corresponents, però també a l'enorme capacitat creativa que n'és pròpia. Aquests versos no segueixen cap forma predeterminada, però apareixen polits, i sovint s'expressen amb un llenguatge de nacre, senzill i brillant. Nomen resulta, doncs, un observador a peu pla de la vivència, que escampa exemples i explica entorns que ofereix per a l'intercanvi o el profit de cada

lector, perquè cal ajudar «el futur a trobar un escenari».

L'estructura del llibre presenta quaranta-cinc «instruccions» ordenades alfabèticament, entre les quals trobem una bona varietat de temes apuntats. De vegades tendeix al detallisme en la descripció, i d'altres tendeix a expressions més teòriques, que no per això es perden en abstraccions. L'autor identifica la vida amb un moviment constant, de la qual és un exemple destacat la metàfora amb la mar (p. 36). El moviment resulta essencial mentre la caducitat ens encalça i les fronteres de la vida amb el no-res i la vida es fan difuses. Aquí és on fonamenta la confiança i la importància que concedeix a la poesia, un tema recurrent al llarg del llibre, com ara als poemes «Egotisme», «Paraules» o «Transcendència».

També fa ús ocasional de la paradoxa, que estimula la reflexió i anima la lectura. En altres moments l'expressió resulta més cauta i reposada, com en parlar de la vellesa i del dolor físic. Al fons del discurs de Nomen hi ha esperança, que resulta evident en la recerca quotidiana de la bellesa: «La bellesa existeix / i no és neta i brillant, / no té forma harmònica, / res a veure amb el cànon». Així mateix en la confiança i la força de la senzillesa, cosa que anun-

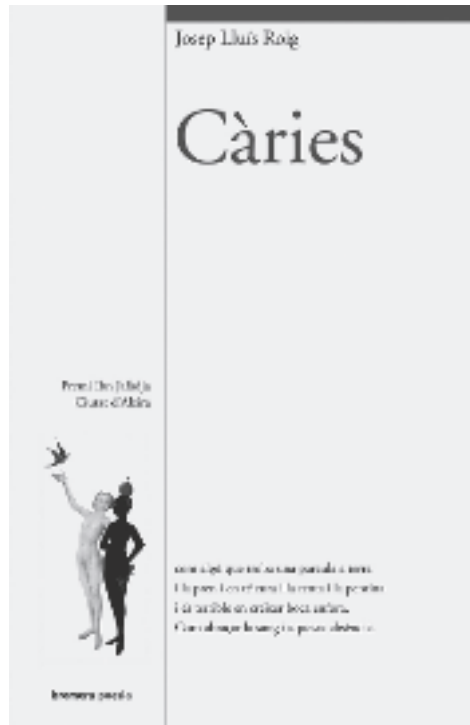
cia en el poema «Conviccions», i reapareix a «Esperança», «Felicitat», «Figa», «Fracàs», etc. i que mena la perspectiva cap a l'assumpció dels efectes de la casualitat en la nostra vida.

El lligam entre bellesa i saviesa obri la proposta del gaudi vital, més enllà de les inhòspites conseqüències d'una vida farcida, en nom del confort, de coses innecessàries. Així es pot capgirar la soledat moderna, des de l'acció simple: «Dic jo si no deu ser la vida, això, / la vida neta que no es resigna mai / simplement al desert o l'exili». Al remat, les imatges justes, càlides i amables donen fluïdesa a una sensibilitat humana àmplia, capaç de resseguir el frec que deixen les vides en els espais habitats.

□ *Eduard Ramírez*

Lletracorcat

Josep-Lluís Roig (Oliva, 1967) obtingué el guardó amb el nom del poeta jardiner arabigovalencià d'Alzira –el premi i el poeta– amb un llibre que proclama com a ple de dolor, d'un dolor pertinaç i sord. Més enllà d'aquest dolor literari, hi ha un poemari divers, fragmentat i proteic.

CÀRIES

JOSEP-LLUÍS ROIG

PREMI IBN JAFADJA, CIUTAT D'ALZIRA, 2007

COL·LECCIÓ «POESIA», 78

87 PÀGINES / 978-84-9824-271-3 / 13,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Amb aquesta obra que avui ens ocupa, *Càries*, podríem dir que es tracta més aviat d'un «llibre guerriller» que no pas d'un «llibre potent», per usar la pròpia terminologia que ha emprat l'autor mateix en alguna ocasió. Diem açò per la fragmentació, la multiplicitat de veus, de motius, de raons que formen aquest poemari. No són cent sonets que avancen en formació, sinó moltes veus, moltes formes que emboiren el lector que s'hi acosta de bona fe. Potser alguna poema mossega i tot. Aquest caràcter s'accentua per la presència d'un interlocutor invisible a qui el poeta s'adreça i impreca, en una mena de diàleg a les fosques que dinamitza la veu i la fa còmplice d'un diàleg. No presenta una caire unificat, sinó més aviat una col·lecció de poemes perfectament explicables en la seua individualitat. Són composicions que aconsegueixen llurs objectius, i de vegades amb molts bons resultats. El tema que recorre aquest aplec de versos és una difusa desolació existencial, un dolor que malda per impregnar la tinta i que permet un regust amarg en el lector.

Esmaperdut i amb el catàleg d'absències sempre present, Roig recorda i ens recorda els ambients opressius i angoixosos, com bé reïx als poemes que revisiten una casa –potser *la casa*– tan cada. Una amargor que ha volgut beu-

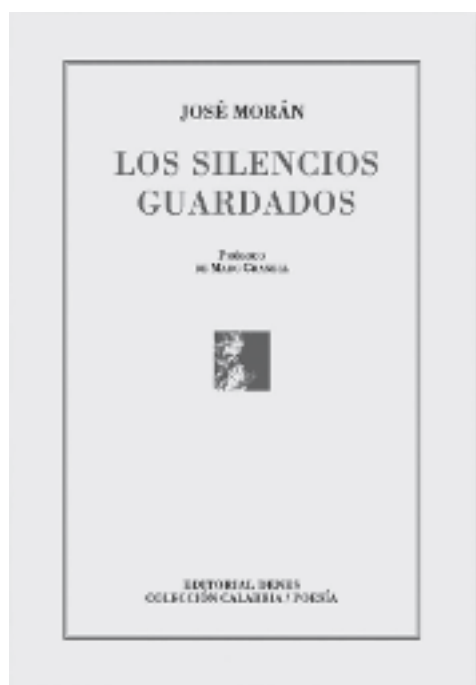
re en la *Fira desolada*, de Marc Granell. Poeta aquest que, junt a d'altres rigorosament contemporanis, forma part del llibre mateix amb la tan estellessiana manera –la de l'Estellés crepuscular i clàssic en vida– d'introduir els amics escriptors en els poemes a la manera de personatges animats.

Fet i fet, Josep-Lluís Roig –que també és animador de les glòries literàries en la seua nadiua comarca de la Safor, junt amb d'altres valors emergents com, per exemple, la poetessa de Beniarjó Christelle Enguix– ens proporciona una col·lecció de poemes sorgits, generalment, d'una anècdota, un suggeriment, i que aquest eleva, despulla al màxim d'aquest mateix pretext i els atorga una dimensió pròpia, reflexiva, de caire existencial i sovint dramàtica. Són nombrosos els elements del món urbà, fortament deshumanitzats o antihumans, que hi apareixen, tot afegint encara més un to força ombrívol i dur al discurs. La imatgeria de Josep-Lluís Roig resulta amb freqüència potent: «la vida i la mort / m'encertaran igual» o «el primer bes és com tinta viva» són exemples indiciaris. Semblantment, també resulta abundosa la reflexió sobre el fet mateix d'escriure, sobre la seua pròpia situació enmig d'un món movedís i en perpetu naufragi.

□ Alexandre Navarro

El lenguaje de las dunas

El caso de José Morán es el del lector que en su madurez decide pasar al otro lado, al de la escritura, y se rebela como una voz fresca y nutrida fruto de un aprendizaje silente y de una experiencia vital bien digerida. *Los silencios guardados* es su primer libro.

LOS SILENCIOS GUARDADOS

JOSÉ MORÁN

PRÒLEG DE MARC GRANELL

PREMIV CERTAMEN DE POESIA CÉSAR SIMÓN

COL·LECCIÓ «CALABRIA», 70

---

60 PÀGINES / 978-84-96545-58-8 / 9 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

Los silencios guardados está dividido en tres secciones: «Un camino, un árbol, una duna», «El ardor primitivo» e «Hirientes trazados», y en ellas hay una mirada reflexiva sobre el mundo, expresada con un tempo contenido y desmenuzado, de aquello que nos rodea y nos penetra. Y todo este conocimiento salta a la página desde una decidida voluntad que se acompaña de una calidad formal y expresiva notable. La primera parte comienza con una alusión al momento en el que se tiene conciencia del paso del tiempo, del crecimiento experimentado tanto en el cuerpo como en la «memoria secreta» en la que se anclará aquello que habrá de llegar. Se trata de una «escala incolora» que va a ser la clave, la piedra que aguanta todo el arco vital, toda «la cabriola de la vida» que se consume con la fugacidad del tiempo medible, pero que palpita y se queda como un

magma hecho de memoria: «lo que siempre nos sobrevive», esos sedimentos, esa «brasa pura» que nunca se apaga. Una cristalización de la existencia como un rescoldo de lo vivido que ha de guardar para siempre la lectura vital, la herencia genética sobre la cual, gracias al poema, siempre podrá ser reconstruido lo esencial del pasado, la arquitectura que combate el olvido y que nunca llega a emigrar de sus yacimientos. La sangre –el cuerpo– siempre podrá echar la vista atrás, cruzar el desierto –esponja o hueco que se traga lo circunstancial– y recalar en «la luz entre los recuerdos». Eso salva el proyecto. Aunque también hay una mirada hacia el presente, hacia las palabras de nieve que son las noticias periodísticas; un bagaje renovado que se adhiere al viaje como ceremonia diaria de las palabras. Con todo, lo que importa no sólo es el trayecto, sino la estiba, la carga y el residuo: una fe de vida.

La segunda parte se aparta poco de la precedente, si bien incide en las dudas de las que viene provisto el camino de la vida. Poco antes ha recurrido a Kafka precisamente para tomarlo como autoridad y afirmar que «lo que llamamos camino es vacilación». El poemario se convertirá entonces en un caudal que

se solidifica y que permitirá en todo momento conectar lo vivido con el recuerdo. Y, a su vez, se proyectará hacia un futuro de preguntas y de dudas.

La tercera sección se abre con la intención de desvelar engaños y en «El fingidor» –de versos densos y largos– describe la ceremonia de la ocultación, un desfile de máscaras vivientes donde «todo alberga estridencias de un sombrío pasado», dice casi en prosa. Y también da cabida al compromiso social en «1975. Un puente ciego», «ciego con el dolor y el alba», pero sin caer en un mensaje fuera de la vindicación vivencial. Finalmente regresa al transcurrir vital, esa «lucha de arena con el tiempo» que inevitablemente ha de acabar en la muerte.

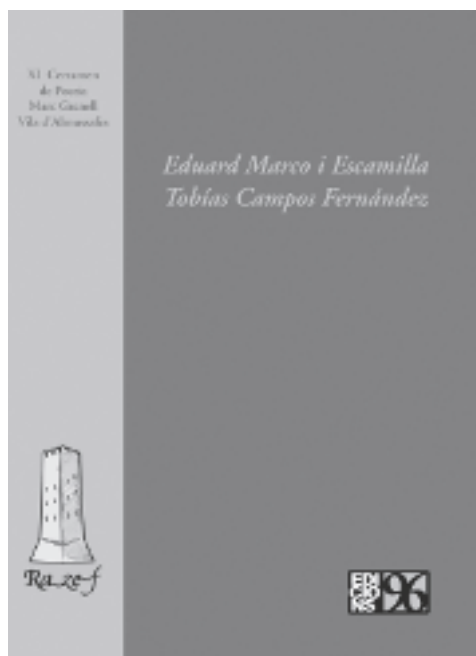
□ *Pasqual Mas i Usó*

G

Quan la poesia busca atrapar-nos, com la vida

Ens trobem davant de l'onzena entrega dels premis Marc Granell Vila d'Almussafes 2007, publicats per Edicions 96.

**XI CERTAMEN DE POESIA MARC GRANELL
VILA D'ALMUSSAFES**

EDUARD MARCO I ESCAMILLA /
TOBIÁS CAMPOS FERNÁNDEZ

---

78 PÀGINES / 978-84-95510-34-1 / 6 EUROS

EDICIONS 96, CARCAIXENT, 2008

Només cal fer una ullada als autors publicats en els reculls dels premis Marc Granell, d'Almussafes (M. Carmen Sáez, Fernando Girao, Albert Garcia, Josep Sou, Yasmina Galán, Begoña Pozo, Marisol González, Enrique Falcón, entre d'altres), per adonar-nos que, sota el format de *plaquette*, ens hi trobem tota una llarga tradició de propostes serioses, de veus interessants que, en aquesta edició, segueixen amb la seua vocació.

Pel que respecta al primer premi de poesia en valencià, ens trobem amb Eduard Marco (1976) i el seu *Càbala*. Del seu autor, que ja té publicat *La quadratura del cercle*, vaig tenir la fortuna de llegir-ne un original en format ja de llibre que em va agradar molt i que, si no ha estat publicat encara, és que el món de l'edició –i de la poesia en especial– funcionen força malament. Perquè les úniques subvencions que es donen són sota el format de premi i ja fóra hora que algun ajuntament, enti-

tat o el que siga, subvencionara, per exemple, la publicació d'uns quants llibres sense premi en una edició comercial. Que els publicitara...

Però com que el món no és perfecte, de moment ens hem de conformar amb aquest tast de *Càbala*, on Eduard Marco es mostra disconforme amb el món on viu –on li ha tocat viure– i on, amb una calma inusual, oscil·la entre el crit i la resignació: en el mateix poema passa de les exclamacions i interrogacions retòriques del tipus «Per què quan camines / t'encorbes com si soterrares / el rastre que deixa el teu rostre / en altres pupil·les?» a una desolada constatació de la realitat: «[...] i perquè la barca que remes / abans d'abordar-me / s'amera d'absència / i t'és impossible». La dualitat, a més, la trobem tant en el món extern com en l'intern, en la vida social com en la vida privada.

Per altra banda, Tobías Campos Fernández (Sevilla 1968), guanyador del premi en castellà, té ja una trajectòria literària amb una notable predilecció pels poemaris breus. I la veritat és que el seu *Lugar de las gacelas* és possiblement la *plaquette* més redona que recorde haver llegit: a partir d'un senzill joc literari, on la «gacela» és tant metàfora com realitat, tant paraula com allò que és dit, basteix un món clos que, al-

hora, referencia el món real, com ja diu en els quatre primers versos: «Al final y al principio, / la derrota y el triunfo / son el mismo animal silvestre, / la misma carne viva sintiendo su verdad».

I així, amb constància, la gasela recorre i és recorreguda pels estats de l'Home: des d'una plàstica –i física «GACELA NADADORA: Sobre los nidos del agua brucea: / anónima // y líquida. A una totalment abstracta GACELA DE ÉXTASIS: Subir, subir / a la perfecta rama, / al mátil de la nave / surcándose a si misma».

Així que, vist amb perspectiva, només cal felicitar els dos autors premiats, alhora que recomanar-ne la lectura i desitjar que els premis Marc Granell continuen amb la seua ja llarga llista d'encerts.

□ Josep Lluís Roig